

I LEGÁL

PETER KIJABA

HĽADANIE DOMOVA A NEUTÍCHAJÚCA TÚŽBA PO POMSTE

PREDÁTOR, KORISŤ A ZBESILÝ SVET, KDE LEN ŤAŽKO ROZPOZNAŤ, KTO JE KTO

TATRAN

PETER KIJABA

ILEGÁL

TATRAN

Peter Kijaba

ILEGÁL

Vyšlo vo Vydavateľstve TATRAN, Bratislava 2022 ako 5383. publikácia
a 149. zväzok edície Slovenská tvorba.

Vydanie I.

Prebal a väzbu navrhol Peter Zentko.

Zodpovedná redaktorka Ina Martinová

Jazykové redaktorky Ivana Fábryová, Zlata Sršňová

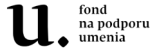
Technický redaktor Peter Zentko

Sadzba AldoDesign, Bratislava

Vytlačil FINIDR, s.r.o., Český Těšín.

www.slovtatran.sk

:: knihy pre **hodnotnejší** život

Publikáciu z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

All rights reserved.

Copyright © Peter Kijaba 2022

Slovak edition © Vydavateľstvo TATRAN 2022

ISBN 978-80-222-1348-6

Venujem svojej manželke Lucke.

Ďakujem Jazvecovi, Miňovi J. a Eduardovi I.
za pomoc pri overovaní odborných informácií.

Na túlanie sa údolím a na svoje
rozochvené ruky poznám len jediný liek.
Domov.

Prológ

Za všetkým je vata. Je jedno, či si obchodník, murár alebo politik. Nikto nepracuje pre skvelý pocit z dobre vykonanej práce. Je úplne jedno, či na niekoho zacieliš hlavne s mieridlami kvôli vlastnému prežitiu alebo pre záujmy moci, ktorá ťa odvelila vyriešiť vzburu do nejakej bohmi zabudnutej africkej kolónie. Aj tak sa každá vojna začína aj končí peniazmi. Osobná aj reálna. Najprv ťa dotujú rodičia, potom ty živiš rodinu a na sklonku života žobreš na pohreb. A mylíš sa, ak si nahováraš, že skutočná vojna má punc nejakej morálnej noblesy. Boj za slobodu a demokraciu niekde v horách Pamíru je prelud pre divákov, ako si ty. Najprv sa nabalia zbrojárske firmy na nových strelách, zbraniach či dronoch, neskôr postavia logistické spoločnosti baraky, ochranné múry a dodajú vojakom hamburgery či šašlik, nech sa poriadne napchajú, aby mohli s plným žalúdkom strieľať, a na záver tej parády je prichystaný bonus – rekonštrukcia a humanitárna pomoc.

Pre love ťa odrbe bankár, díler koksu aj finančný poradca. Za obálku s love ti zoperujú otca bez komplikácií a tvoja dcéra sa dostane na právo na Karlovke. Taká je realita, ty blcha! Rovný už nie je nikto. Zbytočne hľadáš ideál tam, kde žiadny nie je a možno ani nikdy nebol. Odkedy svet svetom stojí, vždy išlo len

o zlato. Jediný rozdiel je v tom, kde sú hranice tvojich zábran – či chceš rozbiť ulitu a dostať sa niekam medzi pánov, alebo trochárčiť ďalších štyridsať rokov za výrobným pásom, aby si namiesto mauzólea so soškami anjelov neskončil v hrobe na prenájom. Rozdiel je v tom, či tvoja vôľa dokáže poraziť svedomie. Či iba trochu ohneš chrbát, alebo ti úplne zmizne chrbtová kosť.

Po prvej úlohe si nahováral, že to najhoršie má už za sebou. Údolie Uzbin. Afganistan. Ale potom prišlo Mali, Stredoafrická republika a po nich druhý, tretí Afganistan. Na večnosť zatratené provincie Helmand, Lógar... Kopce, údolia a čierne turbany.

Vždy je to len sebaklam. Rozhovor s vlastnou dušou, kde zákonite prehrávaš. Na prvého zabitého sa vraj nezabúda. Vraj si pamätáš každý detail. Vraj...

On zabudol. Má úplné okno. Držal hliadku s kalachom alebo s guľometom PKM? Mal už bradu alebo sotva dospel? Na vojne ako na vojne. Dejú sa hrôzy. Zabudol. Možno mu jedného dňa toho človeka niekto pripomenie a konečne si to odpyká. A možno si to zlizne aj za tých ostatných.

Či je horšie vziať život, alebo ho stratiť, to nie je otázka pre neho, ale pre nejakého filozofa sediaceho doma v teple za oknom. Nikdy nevymažeš z pamäti to, čoho sa chceš najväčšmi zbaviť. Spomienky na ľudské tragédie kvôli posvätným cieľom nejakej pridrbanej politickej hry. Veď ako hovorí francúzska múdrosť, vojna je masaker ľudí, ktorí sa nepoznajú, kvôli profitu ľudí, ktorí sa poznajú, ale nemasakrujú. Ešteže Francúzi v tom majú jasno.

V taký pekný deň by si aj odhodlaný samovrah rozmyslel svoj zámer a namiesto slučky by z lana vyrobil hojdačku pre deti v parku. V diaľke nad horizontom zdobili inak bezchybné belasé nebo iba miniatúrne obláčiky. Bolo príjemne, jarne, aj keď prázdne ulice tomu nenasvedčovali. V záujme bezpečnosti ich

I LEGÁL

stihli vyprázdniť už v niekoľkohodinovom predstihu. Kongresové centrum pozostávajúce z oceľovo-sklenených budov lemovali vráskavé stromy, pod ktorými chodili hore-dolu hliadky policajtov a operatívco v oblekoch. Keď vánok pohol lístkami duba, slnečné lúče prechádzajúce pomedzi ne rozohrali v odrazoch okien svetelnú šou, akoby ten starec strom, nahlodaný zubom času, so všetkými dierami a dutinami, ešte stále dokazoval svoju životaschopnosť. Bútľavý kmeň zavrzgal. Stromy sú na tom o čosi lepšie než ľudia. V úlohe nemého svedka vidia, počujú a vstrebú kvantum zla. Napriek tomu držia pohromade. Bez jediného ceknutia si rastú po svojom, vyhánajú ďalší konárik, ďalší príbeh. Tu a tam sa objaví nová jazva, dutina, niekedy je vyhľadané celé vnútro, a ony sa predsa ťahajú do výšky. S ľuďmi je to úplne inak. Prederavené vnútro neopravíš. Už nemáš z čoho rásť, prepadneš sa do seba v hnilobe. Spomienky, ktoré by bolo najlepšie navždy vymazať, sa vynárajú zas a znova. Nedajú spať a duša tak ľahšie spráchnivie. Čo nás teda drží pohromade? Vata, kámo. Naše zatratenie aj naša spása. Temnota, ktorá ťa motivuje klamať, kraďnúť, vraždiť, a zároveň svetlo, ktoré vnuká nádej, radosť a šťastie. Občas, za súmraku alebo za úsvitu, je ťažké povedať, kým vlastne si. Možnože nič už pre teba nie je také, ako bývalo. Zvláštne, že tma, inak úplne nevinná, sa odjakživa spája so zlom. Treba byť opatrnejší, za každým rohom čaká nástraha. A pritom noc dokáže veľa skryť a zatajiť, zatiaľ čo deň... Ó, deň vie byť skazonosný vo svojej farebnej kráse!

Ležal na doštenej podlahe v miestnosti s dreveným schodiskom a s obtiahnutým záverom samonabíjacej pušky Heckler&Koch vybavenej puškohľadom Nightforce sa chystal neutralizovať zaplatený cieľ.

Bol krásny jarný deň.

Priština (Srbsko)

apríl 2015

Dve utlmené subsonické strely kalibru .308 Winchester a bude po všetkom. Vybavené. Zarobené. Zaznie dvojité prasknutie ako zo vzduchovky a zvuk sa stratí v ruchu veľkomesta. Ako komár vo ventilátore, nič viac. Vo veži Katedrály svätej Matky Terezy ho skrývalo prítmie vytvorené privretými okenicami. Keby sa pravidelne zvonilo, v deň bohoslužieb, pohrebov alebo len tak na obed, možno by tu bolo viac svetla. Lenže komu máte zvoniť v modernej Prištine? Jemu a puške vyhovoval tieň. Trošku pootvorená stredoveká okenica úplne stačila na to, aby videl, čo potreboval, a sám zostal nevidený. Ďalekohľad alebo pozorné oko by možno postrehli nebezpečnú škáru, ktorá na zvonici predtým nebola. Strieľať z veže katedrály v meste plnom moslimov zrejme nie je najlepší nápad. Lenže kvôli moslimom tu dnes nebol. Strieľať musel z výšky, z uhla, takzvané podstreľovať. Mieriť na marhuľu – špičku nosa, spodok ucha alebo po ich obvode. *Medulla oblongata*, centrum pohybu v mozgu. Mal výhľad na vchod do Direktorátu energetiky, ohyzdnej budovy na opačnej strane Bulváru Billa Clintona. Niežeby sa Priština mohla pýšiť nejakými architektonickými dielami, ale panelový skvost, čo zaváňal komunistickým schematizmom, ešte dopĺňali vyblednuté lentilkovo sfarbené reklamné tabule z deväť-

desiatych rokov a dva antické stĺpy pri vstupe. Vrchol gýča. Cez deravé okenice mal výhľad na značnú časť bulváru smerom od centra mesta, na najbližšiu križovatku a dokonca na zasadaciu miestnosť priamo oproti, na štvrtom poschodí, kde práve prebiehala konferencia o privatizácii kosovskej energetiky. A tam bol aj jeho cieľ. Ochránka zabudla dostatočne zatiahnuť vertikálne žalúzie na oknách. Zbabrali tým bezpečnostný protokol, takže keby chcel, mohol strieľať priamo do miestnosti. Podľa plánu to však mal byť vchod, lúčenie, skrátka a dobre, chcelo to trepezlivosť. Bol prikrytý celtou a ležal čo najďalej od škáry. Nikdy sa nestrielať priamo z otvoreného okna ako vo filmoch, s hlavňou pušky nápadne trčiacou do priestoru. Tak to beží len v Hollywoode. Napravil si líčnicu na pažbe, aby sa cítil pohodlne a priskoro sa neunavil. Nič nie je horšie, ako čakať hodinu, dve či päť v strnulej, nekomfortnej pozícii. Týpnu ti ruky, chce sa ti šťať. No on bol v pohode. Nastal čas aktualizovať podmienky. „Viktor?“

„Minimálny,“ odvetil Vladimir, pozorovateľ so záložnou zbraňou na trojnožke, ktorý sedel na schodisku za ním v adaptovanej polohe. Kontroloval diaľkomer a prístroj s aplikovanou balistikou a spokojne prikyvoval hlavou. „Jeden a pol metra za sekundu, pravý z nula celých päť. Neklikáme! Kameňom by si dohodil. Pôjde to *charašó*.“

„Gatov,“ oznámil Viktor a našiel nanovo svoj komfort. Teda aspoň do nasledujúcej aktualizácie o päť minút.

„Odpočet na 12.25,“ potvrdil Vladimir a pozrel na tríciové hodinky, ktoré v prítmí jasne svietili. „Sú dnu vyše dve a pol hodiny. Už to nemôže dlho trvať.“

Keď človek so zbraňou čaká pridlho, vytvorí si s cieľom vzťah. Za to môžu dve veci: puškohľad a špinavé svedomie. Tá prvá približuje vzdialenosť, približuje osobnosť. Tá druhá... Svedomie nie je šošovka puškohľadu, z ktorej handrou zotrieš nános špiny.

Oči strelca sa sústredili na každý detail tváre, na mimiku a emócie konkrétnej živej bytosti. S náskokom rozpoznal, kto

a kde si v zasadačke sadne ako prvý. Kto ochutná baklavu, kardamómové koláče alebo radšej mandle, datle a drobné pochutiny na stole – či to bude mladá prekladateľka alebo spotený predseda správnej rady. Predvídal ich pohyb tak presne, ako keby dýchal ich pľúcami a myslel ich mozgovými závitmi. Pic, panika, pic a môžu baliť. Ale keď chce klient vchod, tak bude mať vchod. Niekedy ho vrtochy objednávateľov jemnučko vytáčali. Načo vôbec existuje tá stupidná otázka? „Máte špeciálne požiadavky?“ Pripomínalo mu to služby v luxusných parížskych bordeloch na Pigalle. *Chceš ho dať dole, dám ti ho dole. Ale nevy-mýšľaj pritom nezmysly ako demonštráciu sily, pomalé trýznenie a podobné úchylky.*

A je to tu zas! Cieľ je vo veku jeho rodičov. S váhaním mal Viktor večný problém. Strieľal bez chyby, len príliš premýšľal. Aby nechytí akýsi zvrátený variant „štokholmu“, pripomenul si, prečo tí bastardi v konferenčnej miestnosti pricestovali do kosovskej Prištiny. Predstavil si odporne koryto, z ktorého rýchlo ubúda, a nenásytne prasce tlačiace sa svojimi špinavými chrbtami jedno na druhé, snažiac sa uchmatnúť čo najväčšie sústo. Kvôli zisku je niekto ochotný ísť aj do pekla. Presne ako on. *Nenáviď bližneho svojho ako seba samého! Tak vidíš, Viktor, celkom to zaberá, sú to len také svine ako ty.*

Na sekundu privrel viečka.

Pod vlajkami, mimo priestoru vyhradeného na konferenciu, sa pohybovalo množstvo chodcov a ničnerobiacej mládeže. Lízali farebnú zmrzlinu a smiali sa. Zahalené aj nezahalené dievčatá sa prechádzali oddelene od mladých mužov odetých prevažne v čiernom. Všetci boli tak trochu zvedaví na dianie v budove, ale kordóny policajtov ich úspešne zavracali späť. Na ulici pod oknom ostreľovača viali medzi stromami každých päťdesiat metrov stovky amerických vlajočiek, rozvešaných od lampy k lampe ako šnúry na bielizeň. Tvorili tak dlhočiznú aleju pripomínajúcu spolu so sochou Veľkého Billa skôr Deň nezávislosti než prí-

chod dôležitej zahraničnej návštevy do srbskej provincie. Nad vchod do budovy štátnej energetiky umiestnili medzi stĺpy moderný baner *Welcome back* vo farbách trikolóry, hviezd a pruhov. Pripomínalo mu to heslá z čias, keď bol pionierom: So Sovietskym zväzom na večné časy alebo Buduj vlasť – posilniš mier. Iba písmená na transparenty sa za komunistov poctivo vyšivali a netlačili sa na lacné gumené plátna v reklamnej agentúre.

Vitaj späť! Vitaj späť! Opakoval si Viktor a rukávom pravej ruky si utrel pot z čela. „Čuj, oni tú strigu milujú!“

„Koho? Albrightku?“ uisťoval sa Voloda. „Si pís! Bez nej by Kosovo neuznal ani Bangladéš.“

„Pamätáš sa na most v Mitrovici?“

„Austerlitz?“

„Vraj Srbi sú tie svine, hovorili. Keď sa demonštranti pustili do seba, medzi šiptarmi sa objavili teroristi z UČK, Kosovskej oslobodeneckej armády. Pekne natvrdo so zbraňami. A ty potom rozmýšľaš, koho máš vlastne chrániť.“

Voloda odpľul hnedé tabakové sliny do fľaše. „Ja nemám stranu.“

„Aj tak. Celé UČK je vo vláde. Dnes si terorista, zajtra bojovník za slobodu.“

„To máš podľa toho, čo Štáty práve potrebujú. Saddáma alebo al-Bagdádího. Čistý pragmatizmus, *drug moj*.“

„To hej, práve kupujú kosovskú štátnu energetiku.“

Pozorovateľ súhlasne cmukol kútikom úst. „*Dáá, blád!*“

Možno ich nakoniec nekúpia, nechal sa uniešť strelec predstavou a pevnejšie zovrel rukoväť. „Mám pohyb...“

Voloda zdvihol ďalekohľad, na pušku bol ešte čas.

Viktor zaostrel. „... má v ruke telefón. Je s ňou ochranka a chalan efektívne kryje priestor. Vôbec ju teraz nevidím.“

„Okej. Preberám,“ zdôraznil Voloda. „Ty radšej sleduj zasaďku, pôjdu do finále.“

Za rokovacím stolom sedeli dve delegácie pozostávajúce z ko-

nateľov, tlmočníkov a poradcov, Európanov aj Američanov, spolu s kosovskými vládnymi predstaviteľmi. Keď sa Albrightová vrátila k stolu, chvíľu sa zdalo, že je koniec, že miestnosť opustí, a pôjdeme na vec. Hovorila dlhšie, ostražito chránená osobným strážcom, prítomní ju pozorne počúvali. Už-už to vyzeralo, že sa zvrtné a odíde.

„*Stand-by*,“ skonštatoval Voloda. „Sadla si.“

Strelec prechádzal zámerným krížom od tváre k tvári. Čítali dokumenty, popíjali kávu, čaj, naberali si občerstvenie, ktoré občas doplnili sekretárky úradu s vlasmi prikrytými hidžábom. Stenu nad rokovacím stolom zdobili dva obrazy prezidentov. Bolo jasné, že ten americký tam visí len od rána a nakrivo. „Amíci si Kosovo vydržiavajú ako tajnú milenku, ale pochybujem, že si Albánci nechajú sprivatizovať všetko,“ poznamenal Viktor a vytočil hlavu doprava a potom doľava, až mu zapraskali stavce. Zakrúžil plecami, viackrát vystrel a zovrel prsty pravej ruky.

„*Davaj, smatri!*“ oznámil sčista-jasna Vladimir. „Exteriér.“

Hlaveň Viktorovej pušky sa pohotovo presunula na oblasť vchodu s červeným kobercom.

Na konci ulice, poľahky viditeľné, blikali modré majáky a približovali sa.

„Papaláši?“

„Blbosť. Vládne budovy sú na opačnej strane. To budú fízli,“ skonštatoval Voloda.

„Myslíš, že...?“

„Nemyslím, počkáme.“

Ku kostolu sa náhlila kolóna obrnených vozidiel. Policajti v čiernych uniformách okamžite zaujali okolo budovy strategické postavenie, aby kolóny s majákmi zabezpečili voľný príchod a na križovatkách zablokovali všetky cesty vedúce k budove. Poriadkové sily pripomínajúce opancierované korytnačky povyskakovali z modrých dodávok, nesúc umelé štíty, a zaujali dvojradowé nepriechodné línie.

„KPS,“ podotkol Voloda. „Kosovský policajný servis.“

„Zdrháme?“

„Ešte nie.“

„Kurva, ty máš nervy.“

„Kým neprídu špeciáli, máme čas.“

„Potom bude neskoro.“

„Netras sa a sleduj konferenciu, Viktor. Stihneme to.“

V miestnosti sa medzitým dali veci do pohybu. Dostali echo. Ochránka sa nalepila na okno a sledovala situáciu na križovatke, zatiaľ čo delegáti balili dokumenty.

Najprv sa ozvali píšťalky a niekoľko delobuchov, potom hulákanie, aké Viktor poznal z misie s cudzineckou légiou. Výbuchy aj výkriky sa stupňovali, vonku sa niečo dialo. Spoza rohu doletel k policajtom kameň alebo dlažbová kocka, potom od zápalnej fľaše vzbĺklo niekoľko štítov z plexiskla s nápisom Police.

„Demonštranti,“ oznámil Voloda. „Mieria k nám z centra. Zdá sa mi, že vidím vlajku UČK a albánske zástavy.“

„Doriti, práve keď končia. O chvíľu sú dole.“

„*Eto charašó*, Viktor.“

Charašó, charašó, ale strieľať v takom zhone..., pomyslel si Viktor a premiestnil križ na dvere do vstupnej haly. *Pre istý druh práce sa červený koberec celkom hodí*, napadlo mu ešte. Medzi prvými opustili kongres Albánci a väčšina z nich sa ponáhľala k prístaveným limuzínam, presne ako predpokladal.

„Miestni sa vyparili,“ ujasnil Viktor. Nasledovali prekladatelia, bleskovo si vymieňali vizitky, ktoré večer hodia do koša.

„Dva metre za sekundu, pravý z nula celých päť,“ aktualizoval údaje Voloda a zaprel si pažbu pušky do pleca.

Konečne ochránka. Ovládli priestor. Čakali na konvoj a ten naozaj neotálal. Nenápadné odovzdávanie signálov, krytie. Autá pribzdili a zastavili presne pred kobercom.

„Nie sú až takí zlí.“

„*Vižu! Prigatov sa!*“

Demonštrácia na ulici naberala obrátky, tisícový dav delili od policajných kordónov len desiatky metrov. Mladí muži boli čoraz odvážnejší, akoby sa pretekali, ktorý z nich dohodí Molotovov koktail čo najďalej. Policajti vyrazili synchronizovane dopredu, krok za krokom, blížila sa prudká zrážka.

Synchronizovane pracovali aj strelci vo veži kostola. Viktor na optike urobil klik doprava, sústredil sa na dych, zreničky sa mu mimovoľne rozšírili. „Pripravený,“ poznamenal tichučko, štekliac spúšť. Kontroloval si dýchanie, ocitol sa v tuneli. On a cieľ.

„Dá, pónal,“ uistil ho Volodža.

Hneď za ochrankou sa objavila Madame Cojones a zvyšok zahraničnej delegácie. Náhlivo sa lúčili a podávali si ruky. Problém bol v tom, že sa nehybali z miesta v hale a Viktorovi bránil vo výhľade raz prekladateľ v obleku, raz rám dverí. No potom sa žena s úsmevom na tvári, akoby žiadnej demonštrácie nebolo, pohla k autu. Tvár mala odkrytú necelú sekundu. Na atentát celá večnosť. Konečne stáli na koberci aj ostatní. Vtedy Viktor v polovici zastavil výdych.

T-d... t-d... v bubline počul tlkot vlastného srdca. „Zelená,“ oznámil Viktor.

„Zelená,“ odpovedal Belov. „Odpočítavanie, tri... dva...“

Ostatní ju vyprevádzali, hľadali po očku vlastné vozidlá, možno práve prebiehalo fotografovanie.

„Jeden...“

Všade naokolo sa rozliehali výbuchy delobuchov a skandovanie nespokojného davu, ale nič z toho už Viktor nevnímal. Bola skoro pri pancierovom vozidle, dvere otvorené... V tom hluku by zanikol aj panzerfaust. V diaľke zapraskal vzduch a dve strely sa nezastaviteľne blížili.

Nikto v prvom momente nič nepostrehol, všetko prebehlo presne podľa plánu. Američanka sa už nachádzala v bezpečí zadného sedadla, keď sa na koberci zrútil prvý z mužov. Nestihol